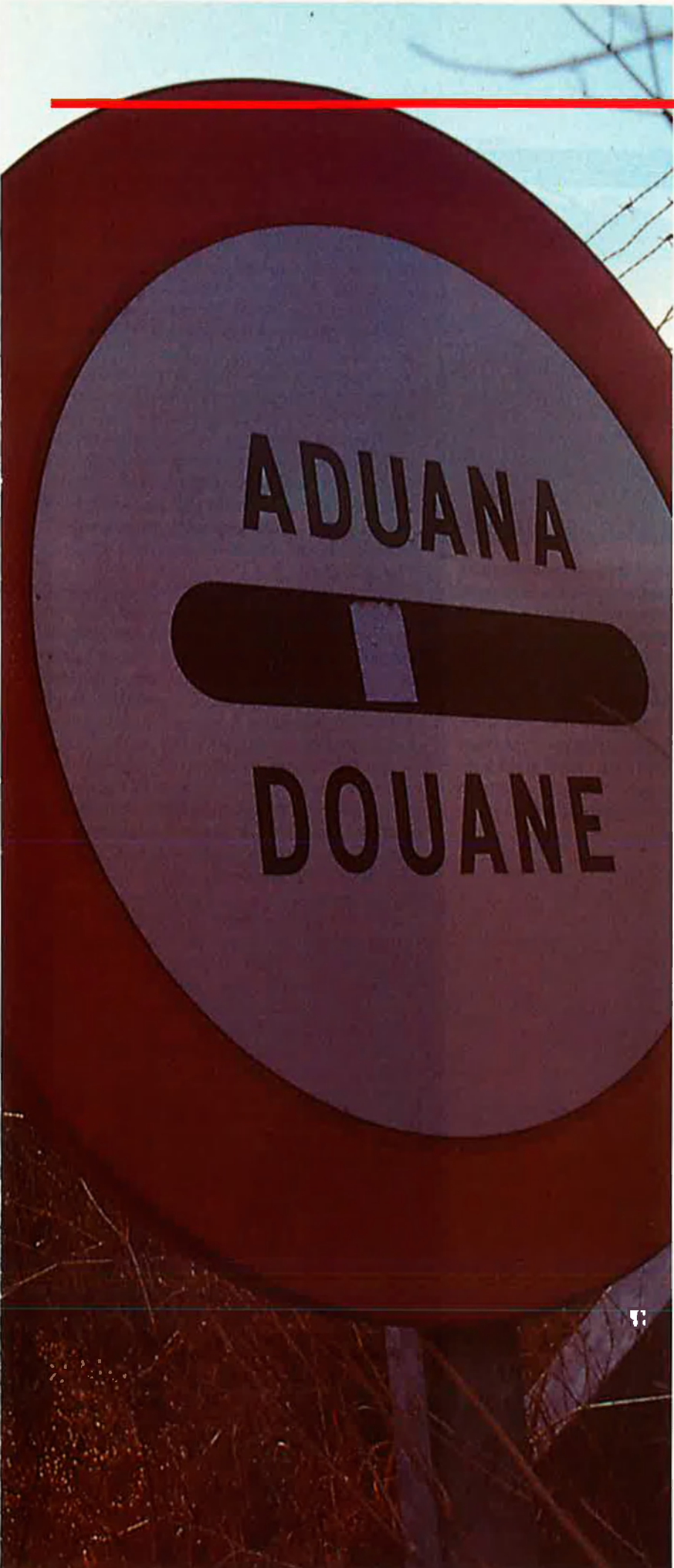

Adéu als passaports

El 26 de març neix oficialment l'anomenat "espai Schengen". La lliure circulació de persones serà un fet entre vuit estats europeus. Però Schengen presenta interrogants molt inquietants, i el control sobre els ciutadans podria ser molt més gran que fins ara.

ADUANA

DOUANE

El proper dia 26 de març entra en vigor el protocol complementari de l'Acord de Schengen sobre la lliure circulació de persones a l'interior de les fronteres dels països signataris de l'acord. Acostumats els darrers anys a dates significatives en les etapes de la construcció comunitària, sembla lògic preguntar-se si la vida quotidiana dels europeus o dels residents als països del que ara es denominarà "espai Schengen" coneixerà canvis importants o no. De fet, el dia 26 de març desapareix de manera oficial el control de fronteres d'aquest espai. En pura teoria, travessar una duana a l'interior de l'espai Schengen serà un acte equivalent al de traspasar els límits entre dues comarques catalanes. Es mira el cartell, es diu: "Ah!, ja som a França", i punt. La qüestió es complica quan es té en compte que la supressió de fronteres internes comporta que, des d'ara, les fronteres externes són comunes a tots els països signataris i que cada estat contrau amb dels altres obligacions estrictes de control i de vigilància del compliment dels requisits d'entrada al nou espai europeu.

A nivell pràctic, els diferents estats han reconvertit una bona part dels efectius de la policia de duana en patrulles mòbils que rastregen les fronteres a la recerca de possibles persones que l'hagin travessada de forma il·legal. En certs països, com Alemanya i França, aquestes patrulles mòbils d'identificació són ja una presència quotidiana i imponent. A més, cert tipus de fronteres, com les dels aeroports i les marítimes, es veuran notablement reforçades i amb molt més control del que hi havia fins ara. Han estat justament les desconfiances d'alguns estats com França o el Regne Unit respecte a les capacitats dels estats de l'Europa del Sud com Espanya o Portugal per a controlar estrictament les seves fronteres externes el que ha retardat l'aplicació de l'acord. Això a banda d'alguns contenciosos sentimentals com el de considerar o no Gibraltar com frontera lliure, que oposava l'estat espanyol al Regne Unit.

L'essència de l'acord de Schengen és el reconeixement per part de tots els estats signataris del fet que quan un estranger entre a l'espai Schengen l'estat que autoritza la seva entrada és responsable a tots els efectes d'aquest resident tant per bé com per mal si *a posteriori* es determina que la seva situació és irregular o que la persona ha de ser objecte de mesures d'expulsió. Els estats han hagut de ratificar la Convenció de Dublín de 15 de juny de 1990. En general, l'estat responsable per a tractar una demanda d'asil és aquell davant del qual s'hagi presentat la sol·licitud o qui l'hagi deixat entrar sense visat. Existeix la possibilitat de transferir la demanda d'un estat a un altre per "raons culturals o familiars". Diversos sectors han al·legat que aquestes noves normes restringiran les possibilitats d'obtenir l'asil per a un refugiat atès

que un refús d'un estat signatari implica el refús automàtic de tots els altres, situació que segons els estats evitarà el trànsit de persones d'una frontera a una altra cercant amb desesperació algun funcionari gentil que els deixi entrar.

S'adopta una política de visats uniforme que afecta els habitants d'una llista de 111 països (de moment). Aquesta llista es revisa de comú acord entre els signataris i comporta instruccions precises (un manual consular) per a les policies de fronteres, una autorització d'estada màxima de 3 mesos, vàlida per a tot l'espai Schengen amb reconducció automàtica a la frontera al final de l'estada sigui quin sigui el país on es trobi en aquell moment l'estranger afectat per part de l'estat on es descobreixi l'estranger en situació irregular que haurà de ser expulsat cap al seu país d'origen, a un país que el vulgui acollir o a un amb el qual existeixin acords bilaterals dits de "readmissió". En general els estats no han fomentat gaire aquests acords de readmissió i només Portugal ho ha fet pel que es refereix als brasilers en situació il·legal en un tercer país, o França amb Polònia i pocs altres més. Certament l'estat espanyol no ha fet pas, pel que es refereix als països llatinoamericans, res de similar. En una primera fase es reconeixen els visats lliurats per cada país sobre la base d'unes regles comunes, en un segon moment s'adoptarà un procediment uniforme i un visat final únic. La llista de països objecte de visats és el que els experts denominen una "llista negativa" és a dir d'aquells que precisen visat i que, en canvi, hi hauria d'haver una "llista positiva", és a dir, d'aquells que no en precisen. Però certs estats (França sobretot) s'han oposat totalment a una llista que faria molt més feixuga la tasca de limitació i establiment de visats atès que el procediment consensual entre signataris seria doble.

Entra també en vigor la disposició que obliga al repatriament immediat, per compte de la companyia transportista, de tot immigrant a qui

La duana de la Jonquera serà una de les vuit fronteres de la Unió Europea que desapareixeran el proper dia 26 de març. A partir d'aquesta data, travessar una duana a l'interior de l'anomenat "espai Schengen" serà un acte equivalent al de travessar els límits entre dues comarques al nostre país.

es refusi l'entrada a qualsevol dels països de l'espai Schengen. De fet és un tema que ja es preveia en la Convenció de Chicago sobre aviació civil internacional, però les noves mesures impliquen certament una transferència de la responsabilitat pública sobre empreses privades que hauran de carregar amb el cost d'un possible refús a la frontera i que seran, en el futur, molt més curoses amb els passatgers que admeten o no per a viatjar en els avions. De fet moltes companyies aèries fotocopien ja, de manera sistemàtica, els passaports de tots els viatgers per a evitar la clàssica situació de sol·licitant d'asil que es presenta sense papers a la frontera i al qual no es pot repatriar perquè no se sap d'on ve. La companyia afegeix, a més, al problema del cost del repatriament una multa bastant quantiosa, cosa que augura autèntiques dificultats en un futur immediat per a viatgers i companyies.

L'acord estèn també el camp de cooperació entre les policies dels estats signataris i autoritza certes modalitats de persecució més enllà de les pròpies fronteres en el marc d'un procediment policíac que pugui tenir com a resultat una extradició. Caldrà, doncs, una ordre judicial prèvia, excepte en casos urgents, on l'autorització pot obtenir-se en un termini de cinc hores després de travessar la frontera. Es tracta de casos de delictes flagrants i la persecució s'acaba en el moment que l'estat on es desenvolupen els fets ho demani i decideixi fer-se'n càrrec. Hi ha certes limitacions per als funcionaris de la policia (prohibició de penetrar en domicilis, de portar armes, etc...). Un cop detinguda la persona, serà lliurada a les autoritats de l'estat on la persecució s'hagi produït i hi caldrà presentar una petició d'extradició. Si no fos el cas, la persona seria alliberada sis hores després de la seva detenció. Aquesta disposició ha estat molt polèmica en diversos estats zelosos de les pròpies previsions constitucionals, i alguns, com França o Alemanya, han limitat fortament els drets de les policies estrangeres quan operin en el seu territori.

Les possibilitats de cooperació judicial s'amplien també notablement. Es flexibilitza enormement la transmissió de proves i la realització de comissions rogatòries. La cooperació serà quasi total en matèries com les infraccions de caràcter fiscal, a partir d'un cert límit, sempre que es tracti de delictes relatius a la fiscalitat indirecta atès que Luxemburg es va negar a estendre la cooperació al frau en matèria de fiscalitat directa. Les extradicions seran també immediates i regulades directament de ministeri de justícia a ministeri de justícia (excepte en el cas de França) i l'única discrepància seriosa entre els estats era la relacionada amb el lliurar a partir del qual s'havia d'aplicar l'extradició immediata per delictes amb penes superiors a l'any de presó. També en aquest cas, alguns

països refusen extradir persones que en el país on han estat detingudes no complirien penes superiors al límit sinó d'altres inferiors. Problemes d'aquest tipus s'han hagut de resoldre amb França, Espanya i Portugal.

Els països signataris s'han compromès a harmonitzar certes legislacions com, per exemple, les referents al tràfic de drogues on, per cert, l'acord diu explícitament que es reprimirà "fins i tot el cannabis", legal o quasi legal, com se sap, en alguns dels estats signataris.

Potser el personatge més emblemàtic i influent sobre les nostres vides que arriba el dia 26 és un tal SIS. El reforçament del sistema de control informàtic dels moviments de tot estranger o demandant d'asil que entri a l'espai Schengen es fa amb la creació d'un sistema informàtic denominat SIS (Sistema d'Informació Schengen) gestionat per França i amb seu a Estrasburg on s'emmagatzemaran totes les informacions referents a estrangers que cal refusar per motius d'ordre públic o seguretat, persones buscades per extradició o en el marc de procediments judicials, persones desaparegudes, menors fugats, tràfic d'armes o de drogues, vehicles sospitosos i objectes perduts. Cada estat tindrà accés a SIS i allò que cada estat hi introdueixi com a dada tindrà efectes immediats en la resta. Es a dir, algú que sigui declarat en crida i cerca en un dels estats signants, ho serà automàticament arreu de l'espai Schengen. S'hi han establert algunes normes per a protegir els drets individuals davant del que amenaça de ser el poder absolut de SIS sobre cada persona:

L'"espai Schengen" inclou també un acord de cooperació entre les policies dels estats signataris. S'autoritzen certes modalitats de persecució més enllà de les pròpies fronteres en el marc d'un procediment policial que pugui tenir com a resultat una extradició.

—Els fitxers SIS ~~no~~ més podien ser usats per a les finalitats enunciades a l'acord de Schengen i no per a finalitats ~~nacionals~~.

—per tal que això sigui possible, cada país haurà de crear una comissió nacional d'informàtica i llibertats (a l'estat espanyol el projecte ja existeix);

—tota persona ~~pot~~ accedir a les dades que l'afectin en el ~~marc~~ de la legislació que cada país fixi i també demanar les rectificacions, supressions o indemnitzacions que cregui;

—no hi ha terminis temporals per a la conservació de les dades.

De manera general ~~el desenvolupament~~ i control de les mesures sobre la lliure circulació està encomanat per la Unió Europea al Comitè de Coordinació d'Alts Funcionaris que prepara els treballs del Consell de Ministres en aquest camp i en un futur s'aspira a crear un departament de policia europea, Europol, a partir de les actuals reunions de ministres d'Interior de la Unió, el denominat grup de Trevi. Aquests organismes no estan sotmesos al control del Parlament europeu, ni de cap parlament nacional, ni de cap instància democràtica a escala europea.

Lògicament, una data com la del 26 de març no arriba de cop, i de fet no serà més que la consagració de dret d'una situació que ja s'aplicava a la majoria d'estats. Llàstima que una població luxemburguesa tan bonica turísticament i amb una excel·lent producció vinícola com és Schengen hagi hagut de passar a la història per totes aquestes coses.

Toni Montserrat

"No n'hi ha prou amb una unió comercial"

Jacques Santer, president de la Comissió de l'UE a Brussel·les, defensa la unitat monetària europea que ha de situar l'ecu entre el ien i el dòlar.

Jacques Santer és la segona opció de Helmut Kohl per a la cúspide de la Comissió de l'UE a Brussel·les, ara que la Gran Bretanya ha vetat el primer ministre belga, Jean-Luc Dehaene. El jovial democristià Santer, cap del govern de Luxemburg durant molts anys, és considerat el revés del seu predecessor socialista, el dinàmic visionari Jacques Delors. Amb cinquanta-set anys, un dels grans èxits que ja ha aconseguit com a president de la Comissió ha estat de repartir tan bé les atribucions entre els altres dinou comissaris de l'UE, que tant els quinze països membres com els polítics prominents de la Unió n'han quedat satisfets.

—*Senyor president, el sistema monetari euro-*

peu (SME) ha tornat a rebre una bona patada; ha calgut devaluar la pesseta espanyola i l'escut portuguès. Perilla la unió monetària projectada?

—Al contrari, les turbulències han demostrat que és molt important que arribem, com més aviat millor, a una moneda comuna. Només així tindrem la possibilitat de preservar Europa d'aquestes pertorbacions.

—*Però és palès que la majoria de països europeus encara són lluny de poder-se permetre una moneda comuna.*

—Bé, no tots formaran part de la unió monetària, al començament. Però la consistència del tipus de canvi a Europa seria amb tota seguretat més ferma, si fos determinada per una mo-